

**2021–2030 M. SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS ŠEIMOS POLITIKOS
STIPRINIMO PLĖTROS PROGRAMA**

**I SKYRIUS
PLĖTROS PROGRAMOS PASKIRTIS**

Valstybės veiklos sritis Socialinė apsauga ir užimtumas
Nacionalinio pažangos plano (toliau – NPP) uždavinių įtraukimo į Programą logika
Socialinės apsaugos viešosios politikos prioritetai priskirti 2021-2030 m. NPP 2 strateginio tikslo „Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį“ įgyvendinimui, taip siekiant stiprinti socialinį kapitalą – socialinius ryšius, tinklus, tarpusavio pasitikėjimą ir pasitikėjimą institucijomis, reikiamų paslaugų prieinamumą. Šios plėtros programos priemonės yra nukreiptos į tinkamas, skatinančias, palankias šeimas aplinkos kūrimą, kuri leistų tinkamai įgyvendinti šeimos funkcijas ir drauge aktyviau bei sėkmingiau leistų šeimos nariams derinti darbo ir šeimos įsipareigojimus, stiprintų moterų ir vyrų lygias galimybes, skatintų gimstamumą, užtikrintų ir palaikytų šeimų bei vaikų emocinę gerovę, plėtotų kokybiškas, visoms šeimoms, auginančioms vaikus, prieinamas bei individualius poreikius atitinkančias paslaugas.
NPP uždavinys, kodas ir pavadinimas
2.5 uždavinys „Gerinti aplinką šeimai, siekiant didinti gimstamumą ir gyvenimo kokybę bei sudaryti sąlygas derinti darbo ir šeiminius įsipareigojimus“
NPP uždavinio rodiklis ir (ar) tikslo rodikliai
2.5.1. Namų ūkių su vaikais skurdo rizikos lygis, proc. (2025 m. – 15,0 proc.; 2030 m. – 12,0 proc.) (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, toliau – SADM);
2.5.2. Suminis gimstamumo rodiklis, vaikų skaičius tenkantis 1 moteriai (2025 m. – 1,7; 2030 m. – 1,75) (SADM);
2.5.3. Moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkis, proc. (2025 m. – 11,5 proc.; 2030 m. – 10,0 proc.) (SADM).
1 problema –Krizinėse situacijose šeimos operatyviai nesulaukia pagalbos
Spręstinos problemos priežastys (išdėstytos prioriteto tvarka):
1.1. Fragmentuota ir menkai prieinama krizinių situacijų įveika
1.1.1. Neišplėtotą krizės pasekmių prevencijos, intervencijos ir postvencijos sistema:
1.1.1.1. Socialines paslaugas teikiančių specialistų kompetencijų bei bendradarbiavimo tarp viešųjų paslaugų teikėjų stoka identifikuojant pagalbos poreikį;
1.1.1.2. Neišplėtotos specializuotos individualizuotos paslaugos pagal įvairias krizines situacijas;
1.1.1.3. Šeimos ir bendruomenės negeba identifikuoti jiems išylančių krizių ir spręsti kylančius iššūkius;
1.1.1.4. Proaktyviai reakcijai į krizes savivaldybės teikia nevienodą prioritetą;
1.1.1.5. Neefektyvus Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenų valdymo procesas sąlygoja ribotą paslaugų poreikio analizę;

1.1.1.6. Smurtas artimoje aplinkoje lemia krizines situacijas šeimoje (*Priemonės numatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamoje SADM valdomoje Socialinės sutelkties plėtros programoje (toliau – Socialinės sutelkties PP)*).

1.1.2. Viešajame sektoriuje trūksta socialinių paslaugų srities kvalifikuotų darbuotojų:

1.1.2.1. Socialinių darbuotojų atlyginimas 11 proc. mažesnis nei vidutinis šalies darbo užmokestis;

1.1.2.2. Nesaugios darbo sąlygos teikiant socialines paslaugas nesavarankiškiems ar iš dalies savarankiškiems ir (ar) socialinę riziką patiriantiems asmenims;

1.1.2.3. Fragmentuotas socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimas.

Priemonės:

- Stiprinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, socialinės paramos veiksmingumą kriziniais atvejais šeimoje (*šalinama 1.1. priežastis*).
- Plėtoti įrodymais grįstas programas ir trūkstamas specializuotas paslaugas, skirtas šeimoms (tėvams, globėjams (rūpintojams), įtėviams ir kt.), vaikams ir jauniems žmonėms (*šalinama 1.1.1.2. subpriežastis*).

1.2. Vaikų ugdymo ir priežiūros paslaugų prieinamumo trūkumas neigiamai veikia šeimų sprendimą susilaukti daugiau vaikų

1.2.1. Vaikų ugdymo ir priežiūros paslaugos teikiamos netolygiai:

1.2.1.1. Neišplėtotą vaikų priežiūros paslaugų formų įvairovę ir prieinamumą;

1.2.1.2. Nevienodas ikimokyklinio ugdymo prieinamumas (*Priemonės numatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamoje Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) valdomoje Švietimo plėtros programoje*).

1.2.2. Nepalankios sąlygos derinti darbo ir šeiminius įsipareigojimus šeimoms, auginančioms ar prižiūrinčioms neįgalų ar senyvo amžiaus šeimos narį (*Priemonės numatytos Socialinės sutelkties PP*).

1.2.3. Šalies ūkyje nepakankamai naudojamos lanksčių darbo formų suteikiamais privalumais (*Priemonės numatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamoje SADM valdomoje Įtraukios darbo rinkos plėtros programoje (toliau – Įtraukios darbo rinkos PP)*).

1.2.4. Išmoka, skiriama globojamiems (rūpinamiems) vaikams, neužtikrina vaikų būtiniausių poreikių.

Priemonės:

- Užtikrinti vaikų priežiūros paslaugų įvairovę ir prieinamumą (*šalinama 1.2.1.1. subpriežastis*).
- Padidinti globojamiems (rūpinamiems) vaikams teikiamą paramą būtiniausiems poreikiams (mitybos, sveikatos priežiūros, ugdymo) užtikrinti (*šalinama 1.2.4. subpriežastis*).

1.3. Šeimos, priklausančios pažeidžiamų asmenų grupėms, susiduria su rizika patirti skurdą ir atskirtį.

1.3.1. Nesukuriamos tinkamos sąlygos derinti įsipareigojimus šeimoms, auginančioms ar prižiūrinčioms neįgalų ar senyvo amžiaus šeimos narį (*Priemonės numatytos Socialinės sutelkties PP*).

1.3.2. Mažas pajamas gaunančių šeimų (ypatingai auginančių 3 ar daugiau vaikų) žema motyvacija dalyvauti darbo rinkoje dėl neproporcingo minimalios mėnesinės algos (MMA) ir socialinių išmokų santykio bei skatinamųjų priemonių trūkumo (*Priemonės numatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamoje SADM valdomoje Pajamų nelygybės mažinimo plėtros programoje (toliau – Pajamų nelygybės mažinimo PP)*).

1.3.3. Socialinės paramos šeimoms, auginančioms mokyklinio amžiaus vaikus, neadekvatumas: nevienodas nemokamo mokinių maitinimo prieinamumas ir vaiko poreikių pasirošti mokyklai neužtikrinimas.

1.3.4. Ribotos galimybės susirasti gyvenimui tinkamą būstą (*Priemonės numatytos Socialinės sutelkties PP*).

Priemonė

- Padidinti nemokamo mokinių maitinimo prieinamumą ir paramą mokinio reikmenims įsigyti (*šalinama 1.3.3. subpriežastis*).

1.4. Neišplėtotas valstybės institucijų, savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas šeimos politikos srityje

- 1.4.1. Stigmatizuotas požiūris į tam tikras šeimas (daugiavaikes, patiriančias socialinę riziką, neįgaliųjų) bei visuomenės nuostatų įtaka šeimoms.
- 1.4.2. Sprendimus priimančių institucijų bendradarbiavimo stoka.
- 1.4.3. Šeimų nevyriausybinių organizacijų lyderystės ir dalyvavimo sprendimų priėmimo skirtingi gebėjimai.

Priemonė

- Stiprinti šeimos interesų atstovavimą ir mažinti stigmatizuotą visuomenės požiūrį į tam tikras šeimas (*šalinama 1.4. priežastis*).

1.5. Dėmesio sveikatai, naudingų įpročių, vertybių ir elgesio formavimui trūkumas

- 1.5.1. Visuomenės sveikos gyvensenos įgūdžių trūkumas (*Priemonės numatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamoje Sveikatos ministerijos valdomoje Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programoje (toliau – Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo PP)*).
- 1.5.2. Jaunimo žinių apie lytiškumą trūkumas.
- 1.5.3. Žalingų įpročių (psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo) paplitimas (*Priemonės numatytos Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo PP*).

Priemonė

- Stiprinti vaikų ir jaunimo lytiškumo ugdymą (*šalinama 1.5.2. subpriežastis*).

1.6. Klaidingos, neišsamios vaiko teisių žinios visuomenėje ir praktinio įgyvendinimo iššūkiai

- 1.6.1. Silpnos skirtingų sričių specialistų kompetencijos vaiko teisių srityje ir bendradarbiavimo stoka.
- 1.6.2. Vaikų dalyvavimo svarbos suvokimo ir vaikų, šeimų, skirtingų sričių specialistų žinių bei gebėjimų, kaip užtikrinti kokybišką vaikų dalyvavimą, priimant sprendimus skirtingais lygmenimis, stoka.
- 1.6.3. Fragmentiškas vaikų, šeimų ir visuomenės informavimas ir švietimas vaiko teisių klausimais.

Priemonė

- Stiprinti vaiko teisių įgyvendinimą ir apsaugą (*šalinama 1.6. priežastis*).

2 problema – Neužtikrinamos moterų ir vyrų lygios galimybės

Spręstinios problemos priežastys (išdėstytos prioriteto tvarka)

2.1. Stereotipais pagrįsti moterų ir vyrų vaidmenys šeimoje ir visuomenėje bei nepakankamas vyrų įsitraukimas į šeimos gyvenimą (Priemonės taip pat apims Socialinės sutelkties PP ir Įtraukios darbo rinkos PP įvardintą lyčių lygybės problematiką):

- 2.1.1. Netolygus neapmokamo darbo naštos pasidalinimas.
- 2.1.2. Menkas vyrų įsitraukimas į vaiko priežiūrą.
- 2.1.3. Analitinių stebėsenos priemonių stoka nuolatinei lyčių lygybės padėties stebėsenai vykdyti.
- 2.1.4. Švietėjiškų priemonių stoka lytimi pagrįstiems stereotipams mažinti.
- 2.1.5. Švietimo srities darbuotojų, žiniasklaidos atstovų ir kitų sričių specialistų gebėjimų lyčių lygybės klausimais, stiprinimo priemonių trūkumas.

2.2. Persikertančioji nelygybė (Priemonės numatytos Socialinės sutelkties PP).

Priemonės:

- Užtikrinti stereotipais pagrįsto moterų ir vyrų vaidmenų šeimoje ir visuomenėje paplitimo mažėjimą (*šalinamos 2.1., 2.2. priežastys*).
- Tobulinti vaiko priežiūros išmokų sistemą (*šalinama 2.1 priežastis*).

II SKYRIUS FINANSINIŲ PROJEKCIJŲ DALIS

NPP uždavinys	Finansinės projekcijos, tūkst. Eur	Finansavimo šaltiniai
1	2	3
NPP 2.5 uždavinys	34 000,0 134 547,2	Valstybės biudžetas „Europos socialinis fondas +“
	Plėtos programos suma iš viso – 168 547,2	

Pastabos:

1. Nurodant lėšas vadovaujamosi aktualiomis NPP finansinėmis projekcijomis 2021–2030 m. ir jų paskirstymu pagal NPP strateginius tikslus ir asignavimų valdytojus. Finansinės projekcijos bus reguliariai peržiūrimos ir pagal poreikį tikslinamos.

2. Įgyvendinant plėtos programą bus stebimi Europos Komisijos ir kiti tarptautiniai kvietimai rengti projektus pagal Šeimos politikos stiprinimo programą ir vertinama galimybė prisidėti prie plėtos programos tikslų ir priemonių įgyvendinimo veiklomis.

III SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONIŲ RINKINYS

Priemonės kodas ¹	Priemonė ²	Priemonės įgyvendinimo NPP uždavinys	Kiti NPP uždaviniai	Būtinės sąlygos	Dalyvaujančios institucijos	Priemonės rezultato rodiklio pavadinimas ³	Priemonės rezultato rodiklio reikšmės		Priemonės papildomas požymis: LRV ĮP, HP, NRD
							Pradinė	2030 m.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
09-004-02-05-01	Stiprinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, socialinės paramos veiksmingumą	2.5			ŠMSM, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	Organizacijų, įsidiegusių socialinių paslaugų kokybės standartą ir (ar)	77 (2020 m.)	80	LRV ĮP 3.1.1. 3.1.2. 3.1.4. 3.1.6. 3.5.2. 3.5.5.

¹ Pildoma vadovaujantis Metodikos 9 priede nurodyta priemonių kodavimo tvarka.

² Nurodomas priemonės pavadinimas (ne daugiau kaip 6 žodžiai)

³ Jei Programa finansuojama iš ES ar kitų tarptautinių programų lėšų, nurodomi privalomi programos rezultato rodikliai.

	kriziniais atvejais šeimoje				(toliau – SAM), Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau –VRM)	sėkmingai pabaigusių dalyvavimą socialinių paslaugų kokybės standarto palaikymo veikloje, dalis (proc.)			
						Patvirtintų pasiūlymų išbandyti socialines inovacijas dalis (proc.)	25 (2021 m.)	25	
						Dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose įgijo ir (ar) patobulino kompetenciją ir (ar) kvalifikaciją, dalis (proc.)	91,37 (2020 m.)	90	
						Asmenų, kurie teigia, kad kompleksinės paslaugos šeimai padarė teigiamą poveikį, dalis (proc.)	0 (2021 m.)	75	
09-004-02-05-03	Plėtoti įrodymais grįstas programas ir trūkstamas specializuotas paslaugas, skirtas šeimoms (tėvams, globėjams)	2.5			ŠMSM, SAM	Vaikų, laikinai ir nuolat globojamų (rūpinamų) šeimos aplinkoje, skaičius nuo	73 (2021 m.)	Ne mažiau 90	LRV IP 3.5.5.

	(rūpintojams), itėvams ir kt.), vaikams ir jauniems žmonėms					visų laikinoje ir nuolatinėje globoje (rūpyboje) esančių vaikų, (proc.)			
						Palydimąsias paslaugas gavusių jaunuolių dalis nuo visų globos sistemą paliekančių jaunuolių, (proc.)	8 (2020 m.)	80	
						Budinčių globotojų prižiūrimų vaikų skaičiaus pokytis, (proc.)	4 (2020 m.)	19	
						Institucinės globos pervarkos tikslinių grupių asmenų, palankiai vertinančių gaunamų paslaugų kokybę, dalis (proc.)	90,8 (2020 m.)	95	
09- 004- 02-05- 02	Užtikrinti vaikų priežiūros paslaugų įvairovę ir prieinamumą	2.5			ŠMSM, SAM	Vaikų gavusių priežiūros paslaugas dalis, nuo visų vaikų skaičiaus (proc.)	2 (2023 m.)	15	

09-004-02-05-04	Padidinti globojamiems (rūpinamiems) vaikams teikiamą paramą būtinausiems poreikiams (mitybos, sveikatos priežiūros, ugdymo) užtikrinti	2.5			Savivaldybės	Globos (rūpybos) išmokos dydis palyginti su minimalių vartojimo poreikių dydžiu (MVPD), (proc.)	62 (2021 m.)	ne mažiau nei 80	LRV ĮP 3.3.8.
09-004-02-05-05	Padidinti nemokamo mokinių maitinimo prieinamumą ir paramą mokinio reikmenims įsigyti	2.5		Mokinių, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ugdymo ar pradinio ugdymo programą pirmoje klasėje teisinio reguliavimo stebėseną ir viešosios konsultacijos dėl socialinės paramos mokiniams taiklumo ir adekvatumo	SAM, ŠMSM, Savivaldybės	Nemokamą maitinimą gaunančių mokinių skaičiaus padidėjimas, (proc.)	26,5 (2020 m.)	ne mažiau nei 40	LRV ĮP 3.3.10.
						Paramos mokinio reikmenims įsigyti padidėjimas, (Eur)	80 (2021 m.)	ne mažiau nei 160	
09-004-02-05-06	Stiprinti šeimos interesų atstovavimą ir mažinti stigmatizuotą visuomenės požiūrį į tam tikras šeimas	2.5			ŠMSM, SAM, Savivaldybės	Savivaldybių, kuriose įsisteigusios savivaldybių šeimos tarybos, dalis (proc.)	20 (2019 m.)	85	
09-004-02-05-07	Stiprinti vaikų ir jaunimo lytiškumo ugdymą	2.5		Teisės aktų pakeitimas (finansavimo konkursų nuostatų) ir metodinės medžiagos, kaip teikti konsultacijas jaunimui, apmokyti darbuotojus teikti	ŠMSM, SAM, Savivaldybės	Savivaldybių, kuriose su vaikais ir jaunimu dirbantys asmenys apmokyti teikti konsultacijas jaunimui	0 (2020 m.)	100	LRV ĮP 3.6.8. Priemonė, prisidedanti prie lygių galimybių visiems horizontalus principo

				konsultacijas, parengimas		lytiškumo klausimais, dalis (proc.)			įgyvendinimo
09-004-02-05-08	Stiprinti vaiko teisių įgyvendinimą ir apsaugą	2.5		VTAS specialistų kompetencijų modelio parengimo poreikis, skirtingų sričių (švietimo, sveikatos, socialinės, teisingumo, kultūros, kt.) supratimo ir atsakomybės didinimas įgyvendinant vaiko teises, nuolatinis ir nuoseklus visuomenės švietimas	SAM, ŠMSM, VRM, Savivaldybės	Vaiko teisių apsaugos specialistų, kurie dalyvavo kvalifikacijos stiprinimo veiklose, dalis (proc.)	0 (2020 m.)	Ne mažiau 95	
09-004-02-05-09	Užtikrinti stereotipais pagrįsto moterų ir vyrų vaidmenų šeimoje ir visuomenėje paplitimo mažėjimą	2.5	2.1 2.3 2.5	Visų ministerijų ir kitų institucijų prievolės įtraukti lyčių lygybės (kaip horizontalaus principo), pagal kompetenciją, problematiką į savo rengiamas plėtros programas ir kitus strateginius dokumentus laikymasis bei tikslinių priemonių, identifikuotai problematikai spręsti, nusimatymas	ŠMSM, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba	Lietuvos lyčių lygybės indeksas, balai	56,3 (2020 m.)	61	Priemonė, prisidedanti prie lygių galimybių visiems horizontalaus principo įgyvendinimo

*	Tobulinti vaiko priežiūros išmokų sistemą	2.5		Teisės aktų pakeitimai (Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas ir Lietuvos Respublikos darbo kodeksas)	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	Tėčių ir motinų, pasinaudojusių vaiko priežiūra, (proc.)	Tėčių - 24, motinų - 76 (2020 m.)	Tėčių - 40, motinų - 60	LRV IP 3.4.3.
---	---	-----	--	--	--	--	-----------------------------------	-------------------------	---------------

*Priemonė finansuojama iš VSDF lėšų, todėl jai netaikoma Metodikos 9 priede nurodyta priemonių kodavimo tvarka.
